

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 184/2019 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om ökade skillnader i fråga om inlärningsresultaten bland barn efter föräldrarnas utbildningsbakgrund

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 184/2019 rd undertecknat av riksdagsledamot Inka Hopsu /gröna:

Förmår man med stöd för lärande och skolgång för närvarande i tillräcklig utsträckning svara på dessa utmaningar,

hur ämnar regeringen säkerställa att den lika rätt till stöd för lärande och skolgång som varje barn har tillgodoses på det sätt som lagstiftningen kräver och

genom vilka åtgärder ämnar regeringen säkerställa att fler barn än i nuläget får tillgång till en högklassig småbarnspedagogik och därigenom det nödvändiga stödet för lärande och skolgång?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

I alla undersökningar som berör inläring, där elevens socioekonomiska bakgrund har utretts, har observerats att föräldrarnas utbildning och sociala skillnader utan undantag har en inverkan. I en granskning där bakgrunden indelas i fyra grupper kan man observera att barn i familjer som hör till den högsta socioekonomiska gruppen i alla omgångar av PISA-undersökningen och i alla deltagande länder har nått bättre resultat än barn som hör till lägre socioekonomiska grupper. Den socioekonomiska bakgrundens inverkan har dock varierat mellan olika tider och länder.

För Finlands del har utvecklingen inte gått i en gynnsam riktning. Medan den koefficient som beskriver inverkan av elevens bakgrund i OECD-länderna i genomsnitt har bibehållits på ungefär samma nivå sedan 2006, så har den ökat i Finland. Vad gäller den socioekonomiska bakgrundens inverkan hörde Finland ännu 2006 till de mest jämställda OECD-länderna. År 2015 låg Finland på genomsnittsnivå bland OECD-länderna. Även skillnaderna mellan flickors och pojkars läsfärdigheter har varit bland de största bland de deltagande länderna. Enligt PISA-undersökningen har nivån på de finländska elevernas läsfärdigheter blivit sämre i synnerhet bland elever vars socioekonomiska bakgrund är lägre än genomsnittet. Läsfärdighetsnivån har också sjunkit mest i skolor med många elever som hör till de lägre grupperna.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 184/2019 rd

VATT har utrett effekten av att rikta stödfinansiering till skolor som är belägna i utmanande områden. Enligt utredningen ökar en sådan finansiering som klassas som så kallad positiv diskriminering tydligt andelen elever som söker till en utbildning på andra stadiet. Det har med andra ord bevisats att finansieringen främjar jämlikheten.

Regeringen startar projekt för att utveckla kvaliteten på och jämlikheten i småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen. Målet med utvecklingsprojekten är att förbättra barns och ungdomars inlärningsresultat och minska ojämlikhet. Det reserveras sammanlagt 125 miljoner euro för programmet för kvalitets- och jämlikhetsarbete inom småbarnspedagogiken och 180 miljoner euro för programmet för kvalitets- och jämlikhetsarbete inom den grundläggande utbildningen under åren 2020–2022.

Programmet omfattar flera åtgärder för att främja jämlikheten i utbildningen. Man säkerställer lika möjligheter genom individuella inlärningsstigar, finansiering som klassas som positiv diskriminering, flexibla undervisning och tillräckligt stöd. Man stärker skolans betydelse som ett centrum i samhället och en instans som främjar välfärden. I samband med detta ser man också över lagstiftningen om specialundervisning samt granskar hur väl den inkluderar som denna omfattar fungerar och huruvida de resurser som riktas till den är tillräckliga bland annat med tanke på jämlikheten bland eleverna och lärarnas ork. Det fästs särskild uppmärksamhet vid den utveckling mot ökad ojämlikhet som identifierats inom och mellan skolorna, inom större städer och mellan olika områden, i kunskapskillnaderna mellan könen samt i fråga om barn och ungdomar med invandrarbakgrund.

Utbildningsstyrelsen bereder för närvarande nya kriterier för slutbedömning inom den grundläggande utbildningen och preciseringar av riktlinjerna för bedömningen i samarbete med experter och intressentgrupper. Målet med de utförligare kriterierna är att göra slutbedömningen enhetlig, bedömningen mer jämlik samt att stärka jämlikheten i grundskolan och möjligheterna att jämföra vitsord. Samtidigt förtydligas de nationella riktlinjerna för bedömningen eftersom de upplevts lämna för mycket utrymme för tolkning i den nuvarande läroplanen.

Enligt lagen om grundläggande utbildning har alla som deltar i utbildningen rätt att få tillräckligt stöd för inläring och skolgång genast när behov uppstår. Eleven får i första hand stödet i sin egen undervisningsgrupp och skola med hjälp av olika flexibla arrangemang, såvida det inte för elevens bästa nödvändigt förutsätts att eleven förflyttas till en annan undervisningsgrupp eller skola.

I september 2018 publicerades en utredning av Tammerfors och Helsingfors universitet gällande hur barnets eller elevens rätt till stöd inom specialundervisningen förverkligas inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Utredningen visar att det fortsättningsvis förekommer regionala skillnader vad gäller utbudet av stöd. Det bedöms att stödarrangemang i regel tillgodoses väl inom småbarnspedagogiken. Stödet ordnas som en del av den dagliga verksamheten inom småbarnspedagogiken. Enligt resultaten förblev det dock oklart huruvida det pedagogiska stödet var tillräckligt även för de barn som behöver mycket stöd för att kunna delta i verksamheten enligt planen för småbarnspedagogiken samt för utvecklingen och

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 184/2019 rd

inläringen. Rektorer inom den grundläggande utbildningen upplever att modellen för stöd för inläring och skolgång i regel fungerar väl, men det önskas resurser och sakkunnig personal i synnerhet till specialundervisningen på deltid.

Undervisningsanordnaren ansvarar för att stödet för skolgången är tillräckligt. Utvecklingen mot ökad inkludering innebär inte att man slopar små grupper. I fråga om stöd förutsätter den att man också fäster uppmärksamhet vid flexibla gruppindelningar och undervisningsarrangemang, till exempel genomförande av samlärarskap. Genom statsunderstöd som klassas som så kallad positiv diskriminering har man under de senaste åren stött verksamhetsförutsättningarna för skolor och enheter för småbarnspedagogik som är belägna i utmanande områden bland annat genom att minska undervisningsgrupper i vilka det finns elever som omfattas av intensifierat stöd, särskilt stöd eller sjukhusundervisning.

Regeringen strävar efter att främja varje barns möjlighet att delta i högklassig småbarnspedagogik bland annat genom att återställa varje barns lika rätt till småbarnspedagogik. Regeringen lämnade en proposition med förslag till ändring av lagen om småbarnspedagogik den 7 oktober 2019 och syftet är att lagen ska träda i kraft den 1 augusti 2020. Lagändringen ökar jämlikheten bland barn och tryggar tillgången till en till sin omfattning identisk småbarnspedagogik oberoende av barnets bostadsort och familjesituation.

Det andra skedet av försöket med avgiftsfri småbarnspedagogik på deltid för femåringar inleddes den 1 augusti 2019. I det andra skedet av försöket deltar 26 kommuner, vilket innebär att ungefär 31 procent av alla femåringar omfattas av försöket. Målet är att öka graden av deltagande i småbarnspedagogik och främja jämlikheten i utbildningen. Enligt regeringsprogrammet ska försöket med avgiftsfri småbarnspedagogik på deltid utvidgas.

Inom småbarnspedagogiken utvecklas bedömningen av kvaliteten på lång sikt. Nationella centret för utbildningsutvärdering (Karvi) har från augusti 2015 inlett ett utvecklingsarbete som syftar till att utarbeta ett riksomfattande system för kvalitetsbedömning av småbarnspedagogiken. År 2018 publicerade Karvi forskningsbaserade indikatorer för kvalitet inom småbarnspedagogiken. Indikatorerna beskriver hur småbarnspedagogiken ska se ut för att vara högklassig. Karvi har för avsikt att utifrån dessa kvalitetsindikatorer utarbeta kvalitetskriterier för småbarnspedagogiken och indikatorer som bedömer verksamheten.

Enligt lagen om småbarnspedagogik är syftet med småbarnspedagogiken att identifiera barnets individuella behov av stöd och, när det uppkommit behov av stöd, ordna ett ändamålsenligt stöd inom småbarnspedagogiken, vid behov i form av mångprofessionellt samarbete. För varje barn på ett daghem eller i familjedagvård ska en individuell plan för småbarnspedagogik göras upp i syfte att genomföra barnets fostran, undervisning och vård. Den individuella planen ska ange målen för småbarnspedagogiken på ett sätt som stöder barnets utveckling, lärande och välbefinnande samt åtgärderna för att uppnå målen. Dessutom antecknas barnets behov av stöd, stödåtgärderna och hur de ska genomföras i planen. Enligt regeringsprogrammet är målet att utveckla en stödmodell som lämpar sig för småbarnspedagogiken och genom vilken man främjar att stödet tillgodoses på ett enhetligt sätt och gör stödet mer planmässigt. Regeringen ämnar också minska

Svar på skriftligt spörsmål SSS 184/2019 rd

gruppstorlekarna (1/7) för barn över 3 år, vilket i sin tur förbättrar möjligheterna att ge barnen individuellt stöd. Undervisnings- och kulturministeriet bereder för närvarande en ändring av personaldimensioneringen och det är meningen att en ändring av förordningen om småbarnspedagogik ska träda i kraft den 1 augusti 2020.

Helsingfors 24.10.2019

Undervisningsminister Li Andersson